

Věc C-280/24 [Malicník]ⁱ

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

23. dubna 2024

Předkládající soud:

Krajský soud v Prešove (Slovensko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

25. března 2024

Navrhovatel:

A. B.

Odpůrkyně:

Slovenská sporiteľňa, a.s.

[omissis]

USNESENÍ

Krajský soud v Prešově (Krajský soud v Prešove, Slovensko) *[omissis]* ve sporu mezi žalobcem: A. B., *[omissis]* a žalovaným: Slovenskou sporiteľňou, a.s. (Slovenská sporiteľňa, a.s., Slovensko) *[omissis]* o určení bezúročného úvěru bez poplatků, o vydání bezdůvodného obohacení a o určení zneužívající povahy smluvních ujednání, o odvolání navrhovatele proti rozsudku Okresního soudu v Prešově (Okresný súd Prešov, Slovensko) *[omissis]* ze dne 27. 10. 2023, takto

r o z h o d l i:

Podle § 162 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (civilný sporový poriadok) se přerušuje řízení a Soudnímu dvoru Evropské unie se pokládají tyto otázky:

1. Brání unijní právo takové judikatuře, jako je rozsudek Nejvyššího soudu Slovenské republiky (Najvyšší súd Slovenskej republiky, Slovensko) ze dne 28. února 2022, sp. zn. 7Cdo 294/2019, podle níž je požadavek jasnosti

ⁱ Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádného z účastníků řízení.

a srozumitelnosti obsahu služby, za níž má spotřebitel zaplatit poplatek za poskytnutí úvěru splněna tím, že „z označení sporného poplatku vyplývá, že se jedná o poplatek za poskytnutí úvěru, a sice za úkony provedené věřitelem, jež jsou nezbytné pro uzavření smlouvy, jsou jeho vnitřní záležitostí a jsou součástí jeho nákladů, tedy za úkony věřitele související s poskytnutím úvěru jako jsou vypracování smlouvy a její uzavření, a podobně“ a také tím, že výše poplatku byla přesně určena?

2. Je pro účely posouzení zneužívající povahy poplatku za zpracování relevantní rozsah výdajů věřitele na službu spojenou s takovým poplatkem, a proto má smlouva označovat obsah takové smlouvy nebo představuje poplatek jen odměnu, u níž věřitel nemusí vycházet z výdajů na poskytnutí služby spojené s tímto poplatkem?

3. Pokud má poplatek za zpracování odrážet výdaje věřitele na službu spojenou s tímto poplatkem, je pro účely čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 relevantní skutečnost, že věřitel v tomto poplatku přesune na spotřebitele veškeré výdaje, které vynaložil na poskytnutí služby spojené s tímto poplatkem a že obsah služby je v zájmu obou smluvních stran?

O d ů v o d n ě n í:

Právní rámec

Unijní právo

Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:

„Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

Článek 4 uvedené směrnice stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se zneužívající povaha smluvního ujednání s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření, a na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání se netýká vymezení hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.“

Článek 5 též směrnice stanoví:

„V případě smluv, v nichž jsou všechna nebo některá ujednání nabízená spotřebiteli předložena písemně, musí být tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některého ujednání se použije výklad, který je pro spotřebitele nejvýhodnější. Toto pravidlo pro výklad se nepoužije v souvislosti s postupy stanovenými v čl. 7 odst. 2.“

Slovenské právo

Článek 2 odst. 2 občanského soudního řádu (civilný sporový poriadok) stanoví, že právní jistota je stav, v němž každý může legitimně očekávat, že jeho spor bude rozhodnut v souladu s ustálenou rozhodovací praxí nejvyšších soudních autorit; pokud tato ustálená rozhodovací praxe neexistuje, i stav, v němž může každý legitimně očekávat, že jeho spor bude rozhodnut spravedlivě.

Ustanovení § 53 odst. 1 občanského zákoníku (občiansky zákonník) stanoví, že spotřebitelské smlouvy nesmí obsahovat ustanovení, která způsobují významnou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran v neprospěch spotřebitele (dále jen „zneužívající ujednání“). To neplatí pro smluvní ujednání, která se týkají hlavního předmětu plnění a přiměřenosti ceny, jsou-li tato smluvní ujednání sepsána určitým, jasným a srozumitelným jazykem, nebo byla-li zneužívající ujednání sjednána individuálně.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

Dne 23.5. 2012 uzavřel navrhovatel jako spotřebitel a banka, která je odpůrkyní, jako věřitel, smlouvu o spotřebitelském splátkovém úvěru, kterou banka poskytla navrhovateli bezúčelový spotřebitelský úvěr ve výši 9 999 eur za těchto podmínek: úroková sazba 16,90 % p.a.; výška splátky 189,14 eura měsíčně; splatnost první splátky 20.[7].20[1]2; počet splátek – 120; konečná splatnost úvěru – 20.6.2022; RPMN 19,55 %; přiměřená hodnota RPMN 13,80 %; celková částka k vrácení 21.926,19 eura; úvěr byl poskytnut okamžitě v plné výši. Ve smlouvě je uveden i poplatek za zpracování v rámci následujícího znění:

Poplatky

1 Dlužník je povinen platit Bance Poplatky

<i>Název poplatku</i>	<i>Výše poplatku v eurech</i>	<i>Periodicita</i>
<i>Poplatek za zpracování</i>	<i>169,00</i>	<i>jednorázově</i>
<i>Poplatek za správu úvěru</i>	<i>2,99</i>	<i>měsíčně</i>
<i>Poplatek za pojištění k úvěru</i>	<i>6,40</i>	<i>měsíčně</i>

- Poplatek za upomínku činí 25 eur za každou vystavenou upomínku.
- Poplatky uvedené v tabulce hradí Dlužník v pravidelných splátkách s četností a v termínu splátek Úvěru.

Poplatky uvedené v tomto článku jsou platné ke dni podpisu Úvěrové smlouvy, přičemž jakákoli jejich změna se řídí Úvěrovou smlouvou, Úvěrovými podmínkami a VOP.

Navrhovatel podal k Okresnímu soudu v Prešově (Okresný súd v Prešove, Slovensko) žalobu, v níž uplatňoval porušení jeho spotřebitelských práv. Kromě toho z důvodu nedostatku transparentnosti namítal i zneužívající povahu poplatku s odůvodněním, že smlouva nespécifikuje, které plnění mělo být za tento poplatek poskytnuto.

Okresní soud svým prvním rozsudkem ze dne 30. listopadu 2022 rozhodl, že „nesdílí názor, že z označení poplatků „za zpracování“ nevyplývá, za jaké plnění jej odpůrkyně uplatňuje. *Logickým a gramatickým výkladem lze dospět k závěru, že se jím platí za úkony věřitele, které jsou nezbytné pro uzavření smlouvy, jako jsou především vypracování samotné smlouvy a dalších listin souvisejících s poskytnutím úvěru.*“ Tento soud tudíž žalobu na určení zneužívající povahy poplatku za zpracování zamítl.

V návaznosti na odvolání podané dne 22. 8. 2023 zrušil Krajský soud v Prešově (Krajský súd v Prešove, Slovensko) rozsudek Okresního soudu v Prešově (Okresný súd v Prešove, Slovensko) v části o poplatku za poskytnutí úvěru, mimo jiné i s odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-224/19, v němž Soudní dvůr rozhodl: *S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na jedenáctou otázku ve věci C-224/19 odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že ujednání obsažené ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi spotřebitelem a finanční institucí, které ukládá spotřebiteli povinnost zaplatit poplatek za poskytnutí úvěru, může vytvořit v neprospěch spotřebitele významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, která vyplývá z dané smlouvy v rozporu s požadavkem poctivosti, jestliže finanční instituce neprokáže, že tento poplatek odpovídá skutečně poskytnutým službám a nákladům, které vynaložila, což musí ověřit předkládající soud.*“

Okresní soud v Prešově (Okresný súd Prešov, Slovensko) druhým rozsudkem ze dne 27. října 2023 znovu zamítl žalobu o určení zneužívající povahy poplatku za zpracování. Okresní soud odůvodnil nerespektování právního názoru odvolacího soudu tím, že obdobnou právní otázku již rozhodoval Nejvyšší soud Slovenské republiky (Najvyšší súd Slovenskej republiky) a rozhodnutí Nejvyššího soudu se stalo součástí ustálené rozhodovací praxe, která je pro všechny soudy směrodatná. Jedná se o rozsudek Nejvyššího soudu SR 7Cdo/294/2019 [omissis]. Okresní soud odkázal na rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-621/2017, z něhož vyplývá, že není třeba konkrétně určit služby poskytované za tyto poplatky jako protihodnotu, ale rozhodující je, aby tato ujednání byla ve smlouvě sepsána jasným a srozumitelným jazykem.

V návaznosti na odvolání navrhovatele odvolací soud přezkoumává sporný poplatek za zpracování. Odvolací soud má pochybnosti o závěrech okresního soudu o transparentnosti poplatku za zpracování, pokud okresní soud vycházel

v podstatě jen z názvu poplatku, aniž považoval za potřebné seznámit se s mechanismem vzniku poplatku a obsahem služby spojené s tímto poplatkem. Problém je však v tom, že okresní soud rozhodl na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu, které je zveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí, a které je pro všechny soudy směrodatné (článek 2 občanského soudního řádu).

Nejvyšší soud v rozsudku 7Cdo/294/2019 konstatoval, že:

13. Ve smyslu rozsudku Soudního dvora EU ve věci C-621/17 z 03. 10. 2019 „Článek 4 odst. 2 a článek 5 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládány v tom smyslu, že požadavek, aby bylo smluvní ujednání sepsáno jasným a srozumitelným jazykem, nevyžaduje, aby taková smluvní ujednání, která nebyla sjednána individuálně, obsažená ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, jež přesně stanoví výši poplatků za správu a provize za uvolnění úvěru, které platí spotřebitel, způsob jejich výpočtu a jejich splatnost, upřesňovala rovněž všechny služby poskytované jako protiplnění za dotyčné částky.“

14. Dovolací soud poukazuje na to, že z označení sporného poplatku vyplývá, že se jedná o poplatek za poskytnutí úvěru, a sice za úkony věřitele, které jsou nezbytné pro uzavření smlouvy, jsou jeho vnitřní záležitosti a jsou součástí jeho nákladů, tedy za úkony věřitele související s poskytnutím úvěru jako jsou vypracování smlouvy a její uzavření a podobně. Poplatek za poskytnutí úvěru tedy představuje cenu za poskytnutí služby věřitelem, přičemž možnost jeho uplatňování připouští zákon č. 129/2010 a tato možnost vyplývá z judikatury Soudního dvora EU. Nelze tedy v souvislosti se sjednáním poplatku za poskytnutí úvěru dospět k závěru o existenci zneužívajícího smluvního ujednání.

15. Nelze opomenout skutečnost, že bylo na dovolateli, který mohl posoudit hospodářské důsledky vyplývající ze Smlouvy, zda tuto Smlouvu uzavře, a pokud měl za to, že poplatek za poskytnutí úvěru, který byl ve Smlouvě uveden jasným a srozumitelným jazykem, je vysoký, nic mu nebránilo v tom, aby se obrátil na jiný subjekt. Dovolací soud má za to, že nelze tolerovat, aby dovolatel, který předem věděl, že bude muset zaplatit poplatek za poskytnutí úvěru a který znal jeho výši, Smlouvu přesto uzavřel, tedy s poplatkem a jeho výší souhlasil, a poté zaujal stanovisko, že poplatek představuje zneužívající smluvní ujednání.

Odvolací soud má za to, že názor Nejvyššího soudu, a tím i okresního soudu může být v rozporu s judikaturou Soudního dvora, zejména s rozsudky C-224/19 a C-565/21. Výkladový posun lze očekávat i v rozhodnutí ve věci C-300/23.

Odvolací soud především zpochybňuje názor Nejvyššího soudu, že obsah služby spojené s úvěrovým poplatkem má být vnitřní záležitostí banky. Podle předkládajícího soudu je pro přímý opak transparentnosti, jelikož pojem „vnitřní“ evokuje, že jde o vnitřní záležitost, což je zjevně na úkor transparentnosti.

Odvolací soud má také pochybnosti o tom, zda nemá spíše soud než věřitel určit služby spojené s úvěrovým poplatkem, a to výpočtem doloženým příkladem („...a

pod.“). Pokud je podle judikatury Soudního dvora třeba posuzovat zneužívající ujednání podle stavu v době uzavření smlouvy, pak je nezbytné, aby spotřebitel měl možnost v době uzavření smlouvy se rozhodnout, zda je ochoten platit za službu, a proto se potřebuje s ní seznámit.

Odvolací soud uznává, že i samotný název poplatku může přiblížit obsah služby a to ve spojení s kontextem celé smlouvy, ale vyjadřuje přesvědčení, že název poplatku je jen jeden z určovatelů služby.

Soudní dvůr již rozhodl, že při posuzování zneužívající povahy je třeba vzít v úvahu, zda se poplatek nepřekrývá s jiným smluvním ujednáním. Krajský soud má obavy zejména v souvislosti s argumentací okresního soudu, že pokud by byl úvěrový poplatek neplatný, banka by byla nucena zvýšit úroky („Je třeba si uvědomit, že banka při uzavírání úvěrové smlouvy počítala s tím, že její výnos bude tvořen úrokem a poplatky, pokud by počítala jen s příjmem z úroků, bez pochyb by se to promítlo do výše úrokové sazby“. Bod 59 rozsudku sp.zn. 1 ICsp/72/2022–463 ze dne 27. října 2023).

Krajský soud má pochybnosti ohledně skutečnosti, že Nejvyšší soud nepřisoudil význam skutečnému obsahu služby spojené s úvěrovým poplatkem. Má proto za to, že se jedná o významnou předběžnou otázku týkající se významu výdajů na službu spojenou s bankovním poplatkem a břemene jejich snášení. Obecně lze uznat, že spotřebitelé by dokázali svépomocně nebo za pomoci vlastních advokátů zajistit sepsání úvěrové smlouvy, včetně podmínek banky, podstatně levněji. Vlastní sepsání smluv by však narušilo celou doktrínu ochrany podle směrnice 93/13, jelikož ta je založena na ochraně před zneužívajícími smluvními ujednáními, která nebyla individuálně sjednána.

Z tohoto důvodu je patrně důležité upřesnit judikaturu o seznámení se se skutečným plněním a skutečným obsahem služby, za kterou má spotřebitel zaplatit. V této souvislosti je relevantní také otázka, zda má spotřebitel nést veškeré výdaje na službu, jež navíc je i v zájmu samotné banky. Spotřebitel má zájem na úvěru, ale banka má zájem na úrocích za úvěr, a proto by otázka účasti na výdajích spojených se službou související s úvěrovým poplatkem mohla být předmětem odpovědi Soudního dvora.

[omissis] [zopakování předběžných otázek] [omissis] [Poučení o opravném prostředku]

[omissis]

[podpisy]

[omissis]